

УДК: 39:271:94(477.83/.86)

Лідія ФЕДИК

*Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького*

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА У СИСТЕМІ ЕТНІЧНИХ ВІДНОСИН У ГАЛИЧИНІ

Розглядається місце Греко-католицької церкви у міжнаціональній взаємодії Галичини міжвоєнного періоду. Національні відносини розглядаються у політичній, економічній та культурній площинах з врахуванням особливостей конфесійної структури населення краю.

Ключові слова: *Греко-католицька церква, поляки - греко-католики, протестанти, А.Шептицький.*

Етнічні відносини є складним симбіозом, що поєднує внутрішньодержавні та міждержавні відносини, охоплює політичну, економічну, соціальну, етнокультурну, базується на етнічних міфах та стереотипах, які здатні тривалий час визначати характер міжетнічної взаємодії. Релігійний чинник у етнічних процесах може виконувати як мобілізуючу, так і дестабілізуючу роль, становлячи потужний конфліктогенний фактор. Роль релігійного чинника в етнічних процесах і відносинах визначається рядом факторів: особливостями структурування політичного життя, наявністю (чи відсутністю) політичної еліти та ідеології, соціальною структурою суспільства, правовим статусом етнонаціональної спільноти. Церква в Україні, тривалий період виконувала цілий ряд невластивих їй політично значущих функцій, що й визначало значимість релігійного фактора для політичного та етнічного життя України і передусім Галичини.

Дослідження історії Галичини міжвоєнного періоду неминує змушує дослідників звертатися до національної тематики, що обумовлюється політико-правовим статусом та національним складом цієї території. Проблему етнічних стосунків та місця у ній Греко-католицької церкви частково вивчали М.Гон, О.Єгрешій, В.Перевезій, І.Пилипів, Н.Стоколос. Проте етнічні процеси аналізуються переважно у контексті польсько-українських та державно-церковних відносин у політико-правовій сфері. Національні ж відносини завжди пов'язані з вирішенням певних етнічних проблем, які стосуються умов життя і розвитку етносів (проблеми території, політичної влади, мови, культури, традицій, збереження самотності тощо). Тому конфесійно-етнічні процеси у цей період в Галичині та місце у них Греко-католицької церкви розглядатимуться у політичній, економічній, культурній та інших площинах.

Метою дослідження є висвітлити роль Греко-католицької церкви (далі - ГКЦ) у системі етнічних відносин Східної Галичини міжвоєнного періоду, умови та фактори, які впливали на їх характер та динаміку.

Передумовою виникнення та розвитку національно-етнічних відносин є існування окремих етнічних спільнот, що відрізняються своїми етнокультурними особливостями. На території Галичини міжвоєнного періоду за переписом 1931 р. проживало 546 0240 чоловік (без урахування дев'яти західних польських повітів, приєднаних до Львівського воєводства). Найчисленнішою етноконфесійною групою були українці (греко-католики), які становили 64% всього населення. Другою за чисельністю етнічною групою залишалися поляки (римо-католики) - 25,3%, третьою - юдеї - 9,9%. Найінтенсивніший приріст спостерігався серед римо-католиків, а також представників інших віросповідань. Це було наслідком ряду факторів - осадницька колонізація, зміна віросповідання, «крадіжка душ», що не залишалось поза увагою Греко-католицької церкви.

Окрему групу населення Галичини становили латинники й греко-католики з польською розмовною мовою (їм був притаманний білінгвізм, що створювало певні труднощі з визначенням їх етнічної належності). Латинники і поляки - греко-католики зустрічались переважно на етнографічному прикордонні. Поява цих груп населення була результатом міжетнічних контактів, які проявлялись у формі мішаних шлюбів та акультурації. Матеріали, зібрані В. Кубійовичем, виокремлюють на 1939 р. 16 405 представників поляків - греко-католиків [1, с. 113]. Польський науковець Т. Ягмін, який присвятив цій проблематиці спеціальне дослідження, вказував на постійне кількісне зростання в Галичині цієї групи протягом міжвоєнного періоду [2, с. 5].

Ці групи населення були об'єктом уваги як Греко-католицької, так і Римо-католицької церков. У своєму "Пастирському посланні до поляків греко-католицького обряду" А.Шептицький проголошував: "... я хочу, аби Ви знали, що я шаную Ваші переконання, що я далекий від нав'язування Вам руського патріотизму. Мене можуть підозрювати в цьому лише ті, хто не знає, чим є пастирство, чим є влада єпископа. Тому тільки про то дбаю, аби життя Ваше було християнським, аби були Ви Христовими у повному сенсі цього слова. Ви такі ж дорогі моєму серцю, як усі віруючі, турботу про яких поручив мені Бог - усіх охоплюю я однаковою любов'ю. І ця любов наказує мені шанувати Ваші переконання і Ваші права». І далі у цьому ж посланні митрополит стверджує, що мова, переконання і національність є тими правами, яких ніхто і ніколи не може позбавити. Любити Батьківщину і дбати про добро свого народу є патріотичним обов'язком. Однак не допустимо під виглядом патріотизму ненавидіти чи ображати інших. Спільність віри це те, що єднає різні народи [3, с. 164, 168]. Однак уже у 1918 р. греко-католицький митрополичий ординаріат своїм розпорядженням заборонив греко-католицьким священикам виголошувати проповіді і співати під час богослужінь польською мовою [4, с. 35], а у 1931 р. А. Шептицький у своєму

пастирському листі «Вірність традиції» висловлював невдоволення тим, що «на захід від Львова», тобто саме там де здебільшого концентрувалися поляки - греко-католики, греко-католицьке духовенство виголошувало проповіді польською мовою і у греко-католицьких церквах найбільше було латинських проявів [5, с. 36]. У 1937 р. місячник "Греко-католик" оповістив лист до греко-католицьких владик з домаганням введення польської мови в церквах для греко-католиків, які вдома розмовляли польською [6, с. 3].

Важливим чинником, що впливав на формування національної структури населення Галичини міжвоєнного періоду, була зміна самоідентифікації мешканців краю або їх груп, яка реалізовувалася шляхом зміни віросповідання. Цей процес мав як природний, так і примусовий характер (його активно підтримувала держава). Поширеним явищем стала "крадіжка душ", коли дітей з мішаних шлюбів хрестили в церкві або в костелі всупереч прийнятим приписам. Поява цього явища зумовлювалася частково мішаним характером територій, у результаті чого на одній території функціонували церкви різних віросповідань і релігій [7, с. 179]. Найбільше суперечностей виникало між римо-католиками і греко-католиками (оскільки перша мала статус державної релігії, а другу сповідувала більшість місцевого населення).

Перехід на інше віросповідання як польська, так і українська сторони розглядали як національну втрату. Українські священники чинили перешкоди при переході на інше віросповідання переважно шляхом невидачі метрик [8, арк. 24].

У Тернопільському воєводстві за період 1919-1933 рр. греко-католицьке віросповідання на римо-католицьке змінило 8119 осіб, тоді як на греко-католицизм перейшло 186 осіб, на православ'я - вісім, на євангелізм - 104 [9, арк. 19]. У Львівському воєводстві за 1932-1935 рр. зафіксовано 121 випадок зміни римо-католицького обряду на греко-католицький і 4670 на римо-католицький. У Станиславівському воєводстві за період 1938-1939 рр. на римо-католицький обряд перейшло 1002 особи. Значно рідше траплялися випадки переходу з католицизму (обох обрядів) на інші християнські і нехристиянські віросповідання. Греко-католики найчастіше переходили на баптизм, євангелізм, штундизм. Росла чисельність українських протестантських громад. У 1930-х роках у Галичині було від 1500 до 5-10 тис протестантів [10, с. 121-123]. Цьому певною мірою сприяла місійна діяльність серед греко-католиків Церкви Євангельської Аугсбурзького і Гельветського сповідань. Результатом стало утворення громад українських лютеран і кальвіністів у ряді місцевостей Станиславівського воєводства [11, с. 273]. Зважаючи на неприхильне ставлення Греко-католицької церкви до поширення протестантизму, можна припустити, що такі акції з боку німецьких протестантів сприймалися негативно.

Один з лідерів західноукраїнського баптистського руху Л. Жабко-Потапович у праці "Життя церкви" дає своє розуміння несприйняття Греко-католицькою церквою поширення протестантизму: "Католицьке (уніятське)

духівництво, яке взагалі було проти протестантського руху, у російських виявах) побачило загрозу комуністичну, само насторожилося проти нього й спонукало й польську владу постати проти нього. Проти євангелізму почалася запекла боротьба, як проти руху чисто політичного, московсько-комуністичного. Натовпи католиків, і польських і українських, нападали на віруючих із нагоди похорон, хрищень і їх били, калічили, а навіть і забивали)" [12, с. 136].

У боротьбі з протестантизмом греко-католицьке духівництво в окремих випадках йшло на співпрацю з місцевою польською владою. Остання ж, була зацікавлена у поширенні протестантизму як засобу послаблення УГКЦ, але тільки до тієї межі, доки протестантизм не почав набувати національного забарвлення, або підозрюватися у співпраці з німецькими протестантами.

За даними перепису 1921 р. на території Східної Галичини проживало 44451 німців і вони займали четверте місце по чисельності серед інших національностей, що проживали на східногалицьких територіях [13, с. 93, 104]. При цьому 2/3 були лютеранами і кальвіністами, 1/3 католиками. За переписом 1921 р. в німецьких колоніях східногалицького регіону мешкали 6431 українець. У німецьких колоніях проживали також поляки та євреї. Таким чином даючи приклад мирного співжиття. Німецьке населення євангельського та католицького віросповідань толерантно відносилися до відвідування їхніх національних шкіл дітьми українців, поляків. Відомо, що катехизис українським дітям, які відвідували німецьку гімназію у Станиславові викладав греко-католицький священник Іван Горняткович [14, с. 255].

Напередодні Другої світової війни серед східногалицьких німців проживало 14026 осіб католицького віросповідання. У 1937 р. німці Східної Галичини католицького віросповідання мали 21 костел і 28 молитовних каплиць. Така їх кількість не давала можливість задовольняти релігійні потреби. Тому вони були змушені відвідувати храми інших національностей. Як стверджує П.Сіреджук за таких умов вони часто хрестили дітей, вінчалися і бували на Богослужінні у греко-католицьких церквах. Це стосувалося й польського населення. Аналогічно німецькі католицькі парафії відвідували селяни українських і польських сіл [15, с. 264-266]. Таким чином Греко-католицька церква не відмовлялася у наданні духовних послуг представникам інших національностей.

Таким проявам міжетнічної толерантності сприяв глава ГКЦ митрополит А.Шептицький, який був прихильником національного порозуміння та противником будь-яких проявів шовінізму.

Оскільки територія Східної Галичини у результаті міжнародних договорів потрапила у підпорядкування Другої Речі Посполитої, керівництво якої взяло курс на асиміляцію непольських елементів, найбільш актуальними стає позиція ГКЦ у польсько-українських відносинах. Вони виявлялися як у стосунках між державою та церковними інституціями, так і всередині окремих громад.

Митрополит Шептицький своїм прикладом прагнув показати, що польське походження зовсім не мусить означати антиукраїнства, і навпаки, українське походження не мусить ототожнюватися із ворожістю до поляків, їхньої держави та культури. Здавалося навіть, що, як особа, яка з походження єднає ці народи, він може відіграти значну роль у формуванні тривалого польсько-українського порозуміння. Однак, з об'єктивних причин досягти цього не вдалося, хоча спроби митрополит робив до кінця життя [16, с. 130]. Через це він зазнавав різкої критики, як з польського, так і з українського боку.

Політичні етнонаціональні відносини стосуються передусім рівної участі всіх етнічних утворень у реалізації політичної влади в країні та вирішенні найважливіших проблем державного життя. Вони спрямовані на реалізацію громадянських прав і свобод представників різних етнічних груп. Про невирішеність політичних проблем етнічних груп Другої Речі Посполитої свідчила обмеженість виборчих прав українського населення. Власне активна позиція митрополита А.Шептицького сприяла розширенню виборчих прав українців та їх представництва у австрійському парламенті та галицькому сеймі ще до початку Першої світової війни. 12 квітня 1913 р. в інтерв'ю кореспонденту газети «Ное Фрае Прессе» він зазначив, що виборча реформа має бути «основана на компромісі» і утвердити «національний мир і згоду між русинами та поляками» [17, с. 71]. Зрештою, саме за активної участі та сприяння митрополита 28 січня 1914 р. було підписано угоду в справі зміни крайового статуту й виборчої реформи, погоджено справу відкриття українського університету, що створювала підґрунтя якісно новим правничо-політичним взаємовідносинам польського та українського народів [18, с. 73].

Після рішення Ради Амбасадорів від 14 березня 1923 р. про передачу території Галичини Польщі і повернення з-за кордону А.Шептицький двічі намагався потрапити на зустріч із маршалом Ю.Пілсудським у справі польсько-української нормалізації. Безрезультатно. Митрополит, разом з іншими єпископами засудив пацифікацію 1930 року, бо застосована польською владою засада колективної відповідальності зміцнювала в української громадськості неприйняття польської держави і посилювала й без того численні терористичні акти з боку Організації українських націоналістів. Незважаючи на хворобу, він вчинив спробу польсько-українського порозуміння. Після зустрічі із львівським воєводою у вересні 1930 року, А.Шептицький поїхав до Варшави, де провів переговори із віце-прем'єром Юзефом Беком, міністром внутрішніх справ Феліціаном Славой-Складковським та найближчими співробітниками маршала Юзефа Пілсудського [19, с. 136].

Несправедливості у міжнаціональному спілкуванні, загроза етнонаціональним інтересам, збереженню самобутності, розвитку економіки, культури корінного українського населення та інших етнічних груп Галичини, сприяло поширенню націоналістичної ідеології в галицькому

суспільстві. Загалом проблеми націоналістичного рухів зводяться до вирішення національного питання, тобто постановки в суспільстві проблеми розвитку націй, національних відносин (територіальних, економічних, політичних, правових, мовних тощо).

У ставленні Греко-католицької церкви до українського націоналізму і національно-визвольній боротьби міжвоєнного періоду відобразилися непрості відносини, які склалися у її середовищі. Хоча Г.Хомишин і А.Шептицький солідаризувалися в оцінці небезпеки поглинання церкви національним рухом, їхні методи розв'язання цієї проблеми різнилися між собою.

У пастирському листі "Про політичне положення українського народу в польській державі" Г. Хомишин відзначав: "Між українцями і поляками є історична племенна ненависть і бездонна пропасть, українці більше тягнуться до туркменів, аніж до поляків. Поляки, як нація чи як держава, вважають українців як нарід другорядний, за плем'я, неспосібне до культурного розвою, що надаються до панських льокеїв, звірських форналів, розбишак, гайдамак, польський жебрак під костелом уважає себе за аристократа супроти українця" [20, с. 161]. Станіславівський владика дав зрозуміти полякам, що така політика не принесе добра і їхній державі, що "пацифікаційним" методом українську проблему не вирішити і це може призвести до подальшого загострення взаємин, спричинити збільшення кількості антипольських виступів й актів протесту. Знищити українців, за словами єпископа, поляки не зможуть через високий рівень їхньої національної самосвідомості [21, с. 134].

Г.Хомишин виступав за припинення конфронтації між українцями і поляками та за співпрацю Греко-католицької церкви з Римо-католицькою, українських громадсько-політичних організацій - з польською адміністрацією. Під кінець міжвоєнного періоду Г.Хомишин гостро виступав проти націоналістичного руху в Галичині, вбачаючи в ньому загрозу інтересам церкви. Він твердив, що українські націоналісти використовують греко-католицизм як інструмент для досягнення політичних цілей, а після досягнення мети церква їм не буде потрібною. Г.Хомишин погоджувався з націоналізмом тільки у його боротьбі з комунізмом [22, с. 37-39].

Політика А.Шептицького була складнішою. Він уявляв собі відновлену Церкву такою, що не тільки зберегла недоторканою, а й сильно розвинула свою духовність. Митрополит передбачав, що вона позитивно й активно втручатиметься у національні справи, не боячись при цьому засудити дії, які, можливо, є корисними для нації, але несумісні з принципами християнства. Митрополит намагався гальмувати розвиток екстремістського націоналістичного руху або принаймні впливати на нього. Він принципово не погоджувався з належністю священників до ОУН, але й не забороняв їм співпрацювати з нею [23, с. 37].

У переддень німецької агресії на Польщу А.Шептицький започаткував акцію, метою якої було не допустити до антидержавних виступів. 1 вересня

1939 року він видав пастирське послання "До духовенства", яким зобов'язав клір рішуче впливати на віруючих, аби вони не піддавалися на німецькі провокації. Він рекомендував, аби особливу увагу було звернуто на молодь. Шептицький до певної міри причинився до зірвання розрекламованого гітлерівською пропагандою антипольського повстання української громади.

Зусилля митрополита у напрямі національного порозуміння не залишилися без уваги. Багато поляків, висловлювало готовність публічно захищати А.Шептицького. Так, у 1938 році, коли на засіданні сейму 5 лютого посол Броніслав Войцеховський звинуватив митрополита у антипольській діяльності, майже одразу на це відреагував Адольф Бохенський, який на сторінках "Polityki" закинув польському парламентареві цілковитий брак знайомства з українським політичним життям, а греко-католицьку митрополиту курію окреслив як центральний осередок антитерористичної діяльності [24, с. 137].

Ставлення Митрополита до Польщі та поляків не обмежувалися виключно політичними аспектами польсько-українського співіснування. Він активно контактував із польськими організаціями та інституціями, представниками Церкви, монашими орденами, людьми науки й культури. Захищаючи автономію Греко-католицької церкви, А.Шептицький не ухилявся від залучення у роботу єпископату Польщі. Він листувався із багатьма польськими єпископами. Митрополит матеріально підтримував численні польські добродійні, опікунські, інвалідські, освітні та наукові інституції й товариства. Поміж останніми - Католицький Люблинський Університет. На вияв вдячності багато із цих організацій надали йому почесне членство. Митрополит намагався допомагати безробітним та жертвам голоду, скажімо у 1934 році до рук архієпископа Адама Сапіги він склав особисту пожертву у 500 зл. на користь постраждалих від повені у Західній Малопольщі, такою ж сумою він підтримав Воєводський Громадський Комітет Зимової Допомоги Безробітним у Львові [25, с. 140].

Митрополит позитивно ставився до віруючих євреїв. Це проявлялося в моральній, так і матеріальній підтримці убогих та хворих [26, с. 204].

Економічні національно-етнічні відносини спрямовані на задоволення економічних потреб етнічних утворень. Український дослідник М. Гон вважає суперечності в економічній сфері однією з домінуючих тенденцій міжетнічної взаємодії на західноукраїнських землях другої половині 1920-х-1939 рр. [27, с. 242]. При цьому польська сторона користувалася підтримкою влади і законодавства, яке видозмінювалося відповідно до потреб місцевого польського населення.

Греко-католицьке духівництво брало активну участь у діяльності кооперативів, а також закликала населення до їх підтримки, застосовуючи санкції проти тих, хто цього не робив (відмовлялось на Великдень святити паски, на яких не було карточки кооперативу) [28, арк. 96, 200]. Греко-католицьке духівництво виступало проти заснування польських господарських організацій та критикувало тих українців, які вступали до

таких організацій [29, арк. 2]. Тим, хто користувався послугами польських кооперативів, греко-католицькі священики відмовлялись давати свічки і сповідати. В результаті таких дій священика в с. Острій (Бережанський повіт) 20 українців припинили носити молоко до польської молочарні [30, арк. 41]. Священик виключив з церковного братства чоловіка, дочка якого належала до польської господарської організації [31, арк. 40]. Поширеними були заклики греко-католицького духівництва до підтримки свого товаровиробника і продавця запроваджуючи серед населення гасла «свій, до свого, по своє», «торгівля в українські руки». Зважаючи на те, що сфера торгівлі перебувала у руках єврейського і частково польського національного елемента, подібні заклики отримували національного забарвлення, а державою сприймалися як антидержавні.

Таким чином, участь Греко-католицької церкви у міжнаціональних контактах визначалася суспільним, політичним та етнокультурним середовищем, яке склалося у Другій Речі Посполитій міжвоєнного періоду. Водночас вона ставала зразком можливості побудови стосунків між людьми різного етнічного походження та різної етнічної належності на принципах паритетності, толерантності, застосовуючи підхід - єдність віри є передумовою національного порозуміння. Водночас ГКЦ була втягнена у етнонаціональні суперечки і репрезентуючи національні інтереси української спільноти робила заходи для захисту її політичних, економічних та культурних прав.

Сп^ОК використаних джерел і літератури

1. Кубійович В. Етнічні групи південно-західної України (Галичини) на 1.1. 1939 р / Володимир Кубійович. - Вісбаден : [б. в], 1983. - 175 с.
2. Jagmin T. Polacy grekokatolicy na ziemi czerwienskiej / T. Jagmin. - Lwow : "Polska Zjednoczona", 1939. - 30 s.
3. Митрополит Андрей Шептицький: Життя і діяльність. Документи і матеріали 1899-1944. - Т. III: Церква і душпастирство. Пастирські листи і послання 1901-1914 / упор. І. Костюк. - Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2000. - 446 с.
4. Стоколос Н. Етноконфесійні і національні проблеми греко-католицької церкви (1918-1939 рр.) / Н. Стоколос // Українське релігієзнавство. - 2002. - №23. - С. 34-44.
5. Там само.
6. Ще одна кривда // Нова Зоря. - Львів, 1937. - Ч. 26. - 8 квітня. - С. 3.
7. Стоколос Н.Г. Конфесійно-етнічні трансформації в Україні (XIX - перша половина XX ст.) : [монографія] / Надія Стоколос. - Рівне : РІС КСУ - ППФ "Ліста - М", 2003. - 480 с.
8. Державний архів Івано-Франківської області (далі - ДАІФО), Ф. 2, оп. 1, спр. 1462, 221 арк.
9. Державний архів Тернопільської області, ф. 231, оп. 6, спр. 1644, 48 арк.

10. Hryciuk G. Przemiany narodowosciowe i ludnosciove w Galigja Wschodniej i na Wofyniu w latach 1931-1948 / G. Hryciuk. - Torun : Wydawnictwo Adam Marszalek, 2005. - 424 s.
11. Сіреджук П.С. Соціально-економічне становище і культурне життя німецької меншини Східної Галичини (20-30-і рр. ХХ ст.). - Тернопіль: Економічна думка, 2008. - 752 с.
12. Леда А. Я. Протестантські течії в релігійному житті українців Галичини в міжвоєнний період (1919-1939 рр.): дис...канд. істор. наук. : 07.00.01 / Леда Андрій Ярославович. - Львів, 2006. - 208 с.
13. Сіреджук П.С. Соціально-економічне становище і культурне життя німецької меншини Східної Галичини (20-30-і рр. ХХ ст.). - Тернопіль: Економічна думка, 2008. - 752 с.
14. Там само.
15. Там само.
16. Стемпень С. Ставлення митрополита А.Шептицького до Польщі і поляків / С.Стемпень // Ї. - 1997. - № 11. - С. 128-142.
17. Білас Я. Парламентська діяльність митрополита А.Шептицького / Я.Білас // Українське релігієзнавство. - 2002. - №23. - С. 66-74.
18. Там само.
19. Стемпень С. Ставлення митрополита А.Шептицького до Польщі і поляків / С.Стемпень // Ї. - 1997. - № 11. - С. 128-142.
20. Хомишин Г. Українська проблема / Г.Хомишин. - Станиславів, 1932. - 161с
21. Нагірняк А.Я. Національне питання у програмних документах західноукраїнських християнських об'єднань 1920-х -1930-х рр. // / А. Я. Нагірняк // Вісник національного університету "Львівська політехніка". - 2010. - № 670. - С. 131-135.
22. Стоколос Н. Етноконфесійні і національні проблеми греко-католицької церкви (1918-1939 рр.) / Н.Стоколос // Українське релігієзнавство. - 2002. - №23. - С. 34-44.
23. Там само.
24. Стемпень С. Ставлення митрополита А.Шептицького до Польщі і поляків / С.Стемпень // Ї. - 1997. - № 11. - С. 128-142.
25. Там само.
26. Тожецький Р. Митрополит Андрій Шептицький і національні проблеми / Р. Тожецький // Варшавські українознавчі записки. - Варшава: друкарня оо.Василіян, 1989. - Зошит 1. - С. 194-206.
27. Гон М. М. Особливості міжетнічної взаємодії в контексті політичних процесів на західноукраїнських землях у міжвоєнний період : [монографія] / Максим Гон. - Рівне : Волинські обереги, 2006. - 431 с.
28. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДАЛ України), ф. 462, оп. 1, спр. 105, 163 арк.
29. ДАІФО, ф. 90, оп. 1, спр. 144, 87 арк.
30. ЦДАЛ України, ф. 205, оп. 1, спр. 955, 55 арк.

31. ДАІФО, ф. 226, спр. 417, 196 арк.

Lidiya FEDYK

GREEK CATHOLIC CHURCH IN THE ETHNICITY IN GALICIA

The place of the Greek Catholic Church in international cooperation Galicia interwar period. National relations are considered in the political, economic and cultural dimensions of the structure to the specific religious population of the province.

Key words: *Greek Catholic Church, Poles - Greek Catholics, Protestants, A. Sheptytsky.*